

By implementing a competence approach to learning, scientists have developed a multidimensional system of exercises for the formation of the key competencies of the individual, but the development of coherent speech does not cover all relevant genres for students.

Therefore, despite serious advancement in the development of a system of exercises for each aspect of the content of learning, there are still white spots in the field of formation of learning-research and speech competence of students-non-native speakers.

Key words: *system of exercises, practical grammar, lexical-grammar exercises, linguistic, speech, communication exercises, pre-text, actual text and post-text exercises, key competencies.*

УДК 371.134+613

Тетяна Осадченко

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини

ORCID ID 0000-0003-2198-7206

DOI 10.24139/2312-5993/2018.01/255-265

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК СКЛАДНИК ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті обґрунтовуються теоретичні аспекти сутності здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя початкової школи. Здійснюється аналіз літератури, що розкриває зміст ключових понять, зокрема понять «готовність до створення здоров'язбережувального середовища», «здоров'язбережувальна компетенція» та «здоров'язбережувальна компетентність». У дослідженні поняття «здоров'язбережувальна компетенція» характеризується як потенційна можливість майбутнього вчителя, а «здоров'язбережувальна компетентність» – програмний результат підготовки фахівця до створення здоров'язбережувального середовища й реалізована на практиці компетенція.

Ключові слова: *готовність до створення здоров'язбережувального середовища, компетенція, компетентність, здоров'язбережувальна компетенція, здоров'язбережувальна компетентність.*

Постановка проблеми. В останнє десятиліття в Україні інтенсивно ведеться пошук шляхів підвищення якості освіти, забезпечення ринку праці компетентними фахівцями. Приєднання до Болонської декларації, яка визначає довгострокову мету програми дій багатьох країн Європи – створення загальноєвропейського простору вищої освіти для підвищення мобільності громадян на ринку праці, посилення їх конкурентоспроможності, спонукає до реформування вітчизняної освіти на основі компетентнісного підходу.

Особлива увага міжнародної освітньої громадськості до питання запровадження компетентнісного підходу до підготовки фахівців та підвищення на цій основі її якості була актуалізована в кінці ХХ ст. Зокрема, у

доповіді Ж. Делора «Освіта: прихований скарб», представлений Міжнародною комісією з освіти в ЮНЕСКО, відзначається, що роботодавцям потрібна не кваліфікація, яка, з їхньої точки зору, занадто часто асоціюється з умінням здійснювати ті чи інші операції, а компетентність, у якій поєднується кваліфікація в ґрунтовному сенсі цього слова, поєднана з соціальною поведінкою, здатністю працювати у групі, автономністю й відповідальністю [3, 8].

Аналіз актуальних досліджень. Проблема готовності майбутнього вчителя до професійної діяльності є однією з найбільш досліджуваних у психолого-педагогічній науці. Загальні основи становлення цієї проблематики представлено у працях Л. Дяченко, В. Зінченка, В. Гордана, І. Зязюна, М. Кандибовича, В. Крутецького, Н. Кузьміної, А. Маркової, В. Моляко, В. Сластьоніна, С. Рубінштейна та ін. Аналіз сутності та структури готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності й різних аспектів її реалізації досліджено науковцями: О. Будник, М. Дедловською, О. Дікановою, Б. Долинським, Л. Коваль, С. Литвиненко, С. Мартиненко, О. Матвієнко, Л. Сливка, Н. Урум, О. Філіпп'євою та ін.

Метою статті є визначення доцільності використання понять «готовність до створення здоров'язберезувального середовища», «здоров'язберезувальна компетенція» та «здоров'язберезувальна компетентність» у якості результату досліджуваного процесу.

Методи дослідження. Реалізація окресленої мети передбачала використання таких теоретичних методів, як аналіз, синтез, порівняння та узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Аналіз психологічної літератури дає можливість стверджувати, що з позиції психології готовність до діяльності розуміється як функція психіки; як процес і результат сформованості ставлень, настанов особистості; її психологічний стан, який сприяє досягненню високих показників у діяльності. У педагогічній науці дослідники більш схильні розглядати готовність до діяльності, зокрема педагогічної, як особистісне новоутворення, яке має інтегративну структуру, адже є «сукупністю професійно-педагогічних знань, умінь, навичок та особистісних якостей, що забезпечують результативність роботи шкільного вчителя». Тому вмотивованою вважаємо думку О. Матвієнко, яка стверджує, що загалом у розумінні готовності до діяльності простежуються два підходи: функціональний, де її розглядають як стан психологічної функції, що зумовлює якісне виконання певної активності, та особистісний, де готовність виступає цілісним особистісним утворенням, що інтегрує сукупність суб'єктивних чинників окремої діяльності й досліджується переважно в контексті професійної підготовки до неї [10, 167].

Серед значної кількості дефініцій понять готовності майбутнього вчителя початкової школи до здійснення діяльності, що спрямована на здоров'язбереження, аналізу потребують визначення особистісного

утворення майбутнього педагога, що розкривають аспекти підготовки до створення здоров'язбережувального середовища. Науковці вдало, на нашу думку, обґрунтовують поняття: готовність студентів до здійснення здоров'язбережувального навчання молодших школярів, до забезпечення здорового способу життя молодших школярів, до формування культури здоров'я, до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь, до здійснення здоров'язбережувальної діяльності.

Так, на думку О. Осолодкової, готовність студентів до здійснення здоров'язбережувального навчання молодших школярів – цілісне утворення особистості, яке тривалий час формується в результаті цілеспрямованого професійного навчання та творчого саморозвитку, і включає наявність певного рівня розуміння сутності здоров'язбережувального навчання, сформованості відповідних умінь, які передбачають збереження і зміцнення здоров'я молодших школярів у процесі навчання та психологічні якості особистості, що дозволяють здійснювати цей процес [11, 39–40].

Дослідниця О. Діканова вважає, що готовність майбутнього вчителя до формування культури здоров'я молодшого школяра – полікомпонентний стан особистості, що забезпечує її самореалізацію в розв'язанні здоров'язбережувальних завдань початкової освіти з урахуванням конкретних умов і власного особистісного досвіду [4, 7].

Готовність майбутніх учителів початкових класів до забезпечення здорового способу життя молодших школярів, на думку Н. Урум, це цілісне, стійке, полікомпонентне утворення, яке забезпечується позитивною мотивацією, оволодінням системою фундаментальних, теоретико-практичних та методичних знань, фахових, медичних, психолого-педагогічних умінь і навичок, здатністю до педагогічної рефлексії [14, 173].

Відомий український учений Б. Долинський визначає готовність майбутніх учителів початкової школи до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів як психофізіологічний стан майбутнього вчителя, який володіє теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками, системою мотиваційних настанов щодо організації та ефективного здійснення здоров'язбережувальної діяльності в початковій школі, спрямованої на формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів у навчально-виховній діяльності [5, 182].

У дослідженні Л. Сливки ми знаходимо визначення, де готовність майбутніх учителів початкових класів до здійснення здоров'язбережувальної діяльності – інтегроване утворення особистості, яке характеризує мотиви вибору професії, професійно значущі якості особистості, інтерес до проблеми збереження і зміцнення здоров'я зростаючої особистості, орієнтацію на цінності здоров'язбереження, систему теоретично орієнтованих і прикладних знань щодо сутності та

структури цього феномена, уміння й навички, необхідні для проектування і впровадження навчально-виховних заходів щодо збереження, зміцнення і формування здоров'я учнів [12, 81] та ін.

Здійснений аналіз підходів до визначення сутності досліджуваних понять дає можливість зробити узагальнення, що науковці розглядають характеристику майбутнього фахівця як складне цілісне утворення, що є результатом професійної підготовки, цілі якої визначаються відповідно до поставлених професійних завдань та здоров'язбережувальних цілей майбутнього педагога.

З метою порівняльного аналізу представимо результати досліджень, у яких в основі програми підготовки майбутнього педагога визначено компетентнісний підхід, що зумовив визначення результатів освітньої діяльності у вигляді «компетенцій» та «компетентності».

У 2011 р. було затверджено Національну рамку кваліфікацій України (НРК), у якій зазначається, що: компетентність/компетентності – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості; результати навчання – компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання. Проте, сучасна система вищої освіти потребує верифікації сумісності та формування зіставлення вітчизняних кваліфікацій вищої освіти з вимогами «Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж усього життя» (EQF-LLL) та «Всеосяжної рамки кваліфікацій для Європейського простору вищої освіти» (QF-EHEA); розроблення стандартів вищої школи на основі описів кваліфікаційних рівнів НРК; упровадження освітніх програм, сформованих на основі результатів навчання (компетентнісного підходу). Нереалізованість цих шляхів удосконалення системи вищої освіти ускладнює розв'язання завдань Болонського процесу – підвищення мобільності випускників на ринку праці, посилення їх конкурентоспроможності, виховання студентів як активних громадян демократичного суспільства.

Більшість науковців, досліджуючи проблему компетентнісного підходу в підготовці майбутніх педагогів та визначення результату цієї діяльності, зазначають, що в академічному європейському та світовому просторі не досягнуто консенсусу відносно термінів «компетенція», «компетентність» в освіті. У різних наукових підходах, культурно-освітніх традиціях існують різні його інтерпретації. Це істотно ускладнює практичну реалізацію компетентнісного підходу, який дозволяє задати загальну рамку розробки компетентнісної моделі випускника і тим самим уніфікувати, упорядкувати, скоординувати зусилля всіх вищих навчальних закладів у підготовці майбутніх фахівців.

Аналіз зарубіжних та вітчизняних наукових досліджень, що розкривають сутність понять «компетенція», «компетентність», дає можливість зро-

бити висновок, що ці поняття вживаються як синонімічні (Е. Зеєр, Е. Симанюк, В. Сєриков та ін.) або науковці розрізняють їх згідно з визначеними підходами (О. Гулай, А. Вербицький, І. Зимняя, М. Ільязова, В. Лунячек, А. Субетто, А. Хуторський, Ю. Шапран та ін.). Тоді як, практично, усі автори важливими їх складовими визначають наявність знань, умінь, досвіду, особистісних якостей, що забезпечують успіх у професійній діяльності.

Нам близькою є позиція авторів, які розрізняють ці поняття й обґрунтовують думку, що поняття «компетентність» у порівнянні з «компетенцією» є ширшим. Тому конструктивними для нашого дослідження є узагальнення Ю. Шапрана, який у якості відмінних рис зазначених дефініцій визначив такі їх співвідношення, як: об'єктивне і суб'єктивне – компетентний фахівець є суб'єктом, який володіє певними компетенціями, що відображають сферу його діяльності, права й обов'язки тощо; інституціональне й функціональне – компетенція як інституціональне поняття визначає статус певної особистості, а компетентність є поняттям функціональним, що передбачає певну діяльність; змістове й видове – компетенції формуються в результаті засвоєння змісту різних циклів навчальних дисциплін, а компетентність виступає різними видами діяльності щодо засвоєння цього змісту; системне й одиничне – компетентність є складним системним утворенням, що складається з набору елементів – компетенцій, які є структурними компонентами системи; потенційне й реалізоване – компетенції виступають потенційними можливостями (потенціалом) у майбутній діяльності особистості, а компетентність – реалізованою на практиці компетенцією [15, 13].

Упровадження компетентнісного підходу у професійну підготовку майбутнього вчителя початкової школи зумовило проведення низку досліджень, у яких результатом професійного становлення визначено сформовану компетентність: професійну (Н. Колпакова), самоосвітню (А. Ратушинська); професійно-комунікативну (Ю. Вторнікова), медико-валеологічну (Г. Воскобойнікова), інформатичну (Л. Петухова) й ергономічну (Є. Зімниця) компетентності та ін. Автори спільні в думці, що вони виявляються в сукупності знань, умінь, навичок, якостей і властивостей, цінностей особистості, якими вона володіє і здатна реалізувати в певній професійній ситуації.

Ми згодні з науковцями, які, досліджуючи професійну компетентність майбутніх учителів, визначають її як полікомпонентну характеристику підготовленого до професійної діяльності фахівця, у структуру якої входять різні компоненти, що є конструктами різних видів компетентностей і детермінують у своїй цілісності готовність та успішність реалізації професійної діяльності.

Отже, на основі аналізу досліджень професійної компетентності майбутніх учителів вважаємо, що результатом підготовки майбутнього

вчителя початкової школи, на основі компетентнісного підходу, в умовах ВНЗ є професійна компетентність майбутнього педагога, яка як інтегральна характеристика фахівця є сукупністю компетентностей, що забезпечують ефективність його діяльності (предметну, виховну, діагностичну, методичну, здоров'язбережувальну, екологічну, ергономічну та ін.).

Здоров'язбережувальна компетентність майбутнього вчителя початкової школи як складник його професійної компетентності є конструктом, який, формуючись у процесі професійної підготовки, забезпечує в майбутньому компетентну організацію педагогом процесу створення освітнього середовища початкової школи на основі здоров'язбережувальної діяльності.

З огляду на те, що результатом підготовки майбутнього вчителя початкової школи до створення здоров'язбережувального середовища визначено здоров'язбережувальну компетентність, проаналізуємо психолого-педагогічну літературу з метою ґрунтовного представлення сутності цього поняття, його структури та критеріїв оцінювання.

Аналогічно до проблеми відсутності консенсусу відносно термінів «компетенція» й «компетентність» у науковій літературі є невизначеним питання співвіднесення понять «здоров'язбережувальна компетенція» та «здоров'язбережувальна компетентність». Автори їх вживають як синоніми, поняття з близьким значенням, поняття, які мають підпорядкованість (до складу компетентності входять компетенції) тощо.

Сутність здоров'язбережувальної компетентності майбутнього педагога представлена в дефініціях:

- інтегральна якість особистості, що виявляється в загальній здатності й готовності до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі, заснована на інтеграції знань, умінь та досвіду (О. Шатрова) [16, 111];

- комплекс системних знань і уявлень про позитивні та негативні зміни у стані власного здоров'я і здоров'я оточуючих; уміння складати програму збереження свого здоров'я та дієву програму (або план) збереження здоров'я учнів в умовах навчально-виховного процесу; уміння створювати здоров'язбережувальне освітнє середовище; володіння способами організації діяльності з профілактики здоров'я і здоров'язбереження; володіння освітніми технологіями, що бережуть здоров'я учнів; дослідження ефективності освітнього процесу в питаннях здоров'язбереження, а також здатність організувати й реалізувати діяльність із профілактики та здоров'язбереження (О. Югова) [17, 15];

- здоров'язбережувальна компетентність учителя фізичної культури є складним інтегрованим утворенням у структурі особистості фахівця, може розглядатися як складова його фізичної культури та професійної компетентності, є виявом його культури здоров'я, основою соціально-педагогічної зрілості (І. Іваній) [6, 20];

– здоров'язбережувальна компетентність фахівця в галузі фізичної культури розглядається як багатоаспектний феномен, який має спрямованість на себе (особистісний аспект) і на соціум (соціальний аспект). Вона передбачає сформованість власних ціннісних орієнтацій студента на здоровий спосіб життя, стійку мотивацію до здоров'язбереження та здатність до їх розвитку в суб'єктів діяльності в галузі фізичної культури та спорту, споживачів фізкультурних, спортивних та оздоровчих послуг (І. Мамакіна) [9, 18–19];

– інтегральна, динамічна риса особистості, що проявляється у здатності організувати й регулювати здоров'язбережувальну діяльність; адекватно оцінювати свою поведінку, а також учинки й погляди оточуючих; зберігати та реалізовувати власні здоров'язбережувальні позиції в різних, зокрема, несприятливих умовах, виходячи з особисто усвідомлених та засвоєних моральних норм і принципів, а не за рахунок зовнішніх сил; протистояти тиску, протидіяти впливам, що суперечать внутрішнім установкам, поглядам і переконанням, активно їх перетворювати, самотійно приймати моральні рішення (Д. Воронін) [2, 171];

– інтегративна професійно-особистісна характеристика, яка визначає готовність і здатність педагога дошкільної освіти кваліфіковано здійснювати і свідомо перебудовувати діяльність зі здоров'язбереження всіх суб'єктів освітнього процесу в особистісному і професійному аспектах на основі знань, умінь, досвіду, удосконалення професійно значущих якостей особистості (С. Карабаєва) [7, 9] та ін.

На цій характеристиці здоров'язбережувальної компетентності наголошує Ю. Лукашин, який зазначає: «Згідно з тим, що здоров'язбереження в освітньому процесі будь-якого без виключення закладу повинно бути зорієнтоване не тільки на дитину, але й на педагога, у структурі здоров'язбережувальної компетентності можна виокремити два аспекти: внутрішній та зовнішній. Зовнішній спрямований на включення вчителем елементів здоров'язбереження у власну практичну діяльність з метою збереження й покращення здоров'я учнів; внутрішній – відтворює необхідність і важливість усвідомлення цінностей здоров'я в цілому, так і у відношенні власного «Я» у професійному аспекті» [8, 103].

У наукових дослідженнях учені також репрезентують визначення поняття «здоров'язбережувальна компетенція»:

– здатність мобілізувати знання, уміння й способи виконання дій щодо застосування здоров'язбережувальної діяльності в навчально-професійній діяльності (Н. Анікеєва) [1, 24];

– здатність (готовність) мобілізувати систему знань, умінь, розумових та особистісних якостей, необхідних для формування у школярів мотивації до здоров'язбереження, а також умінь передбачати,

попереджати, або компенсувати втрату здоров'я як засобу задоволення базових потреб людини (В. Тевкун) [13, 228];

– готовність майбутніх педагогів кваліфіковано здійснювати, аналізувати й коригувати діяльність зі здоров'язбереження у професійному й особистісному аспектах, на основі стійкої мотивації здорового способу життя, прийняття єдності тілесного, психічного і духовного здоров'я всіх суб'єктів освітнього процесу (Ю. Лукашин) [8, 6] та ін.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, вітчизняні та зарубіжні дослідники в галузі професійної освіти акцентують увагу на тому, що готовність майбутнього педагога до здоров'язбережувальної діяльності у професії та відносно себе, визначається поняттями «здоров'язбережувальна компетентність» та «здоров'язбережувальна компетенція», які розглядаються як інтегральні характеристики майбутнього фахівця, що мають полікомпонентну структуру, адже відтворюють здатність до дій та операцій, підготовка до яких передбачена. Проте, поняття «здоров'язбережувальна компетенція» характеризується як потенційна можливість майбутнього вчителя, а «здоров'язбережувальна компетентність» – програмний результат підготовки фахівця та реалізована на практиці компетенція. Тому, у дослідженні ми будемо оперувати поняттям «здоров'язбережувальна компетентність майбутнього вчителя початкової школи», яка визначена як результат його підготовки до створення здоров'язбережувального середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аникеева, Н. Г. (2008). Компоненты формирования здоровьесберегающей компетенции студентов. *Вестник Московского университета МВД России*, 9, 23–26 (Anikieieva, N. H. (2008). Components of formation of the health-saving competence of students. *Bulletin of the Moscow University of the Ministry of Internal Affairs of Russia*, 9, 23–26).
2. Воронін, Д. Є. (2006). *Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання* (дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.07). Херсон (Voronin, D. Ye. (2006). *Formation of the health of the students of higher education institutions by means of physical education* (PhD thesis). Kherson.).
3. Делор, Ж. (1997). Образование: необходимая утопия. *Образование: сокровище: основные положения Доклада Международной комиссии по образованию для XXI века*. М.: ЮНЕСКО. Режим доступа: <http://www.ifap.ru/library/book201.pdf> (Delor, Zh. (1997). Education: the necessary utopia. *Education: Hidden Treasure: the main provisions of the Report of the International Commission on Education for the 21st Century*. UNESCO. Retrieved from: <http://www.ifap.ru/library/book201.pdf>)
4. Диканова, Е. Г. (2004). *Подготовка будущего учителя к формированию культуры здоровья младшего школьника в условиях педколледжа* (дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.08). Волгоград (Dikanova, Ye. H. (2004). *Preparation of the future teacher for the formation of the health culture of a junior schoolchild in a pedagogical college* (PhD thesis). Volhohrad).
5. Долинський, Б. Т. (2011). *Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у*

молодших школярів у навчально-виховній діяльності (дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04). Одеса (Dolynskyi, B. T. (2011). *Theoretical and methodological principles of training future teachers for the formation of healthcare-saving skills of junior pupils in educational activities* (DSc thesis). Odessa,).

6. Іваній, І. В. (2013). Характеристика сутності здоров'язберігаючої компетентності вчителя фізичної культури. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 3, 18–22 (Ivanii, I. V. (2013). Characteristics of the essence of healthcare-saving competence of the teacher of physical culture. *Pedagogy, psychology and medical-biological problems of physical education and sports*, 3, 18–22).

7. Карабаєва, С. І. (2014). Совершенствование здоровьесберегающей компетентности педагогов в процессе методической работы в дошкольной организации (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Ульяновск (Karabaieva, S. I. (2014). *Perfection of the health-saving competence of teachers in the process of methodological work in the pre-school organization* (PhD thesis abstract). Ulianovsk).

8. Лукашин, Ю. В. (2010). Формирование здоровьесберегающей компетенции у студентов педагогического вуза (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Пенза (Lukashin, Yu. V. (2010). *Formation of health-saving competence among students of a pedagogical university*. Penza).

9. Мамакина, І. А. (2013). Формирование когнитивного компонента здоровьесберегающей компетентности студентов факультета физической культуры вуза средствами современных образовательных технологий (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Ульяновск (Mamakina, I. A. (2013). *Formation of the cognitive component of the health-saving competence of the students of the faculty of physical culture of the university by means of modern educational technologies* (PhD thesis). Ulianovsk).

10. Матвієнко, О. В. (2010). Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до педагогічної взаємодії у навчально-виховному середовищі школи першого ступеня (дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04). Київ (Matviienko, O. V. (2010). *Theoretical and methodological foundations of the preparation of the future teachers for pedagogical interaction in the educational environment of the school of the first degree* (DSc thesis). Kyiv).

11. Осолодкова, Е. В. (2003). Формирование готовности студентов педвузов к осуществлению здоровьесберегающего обучения младших школьников (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Магнитогорск (Osolodkova, Ye. V. (2003). *Formation of readiness of the students of the higher pedagogical institutions for the implementation of health education of junior schoolchildren* (PhD thesis). Mahnitohorsk).

12. Сливка, Л. (2014). Деякі аспекти теорії та методики підготовки майбутніх учителів початкових класів до здоров'язберігаючої діяльності. *Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*, № 10, Ч. 2, 80–86. Умань: ПП Жовтий О. О. (Slyvka, L. (2014). Some aspects of the theory and methodology of the preparation of the future primary school teachers for health-care activities. *Problems of preparing a modern teacher*, No. 10, Part 2, 80–86. Uman).

13. Тевкун, В. В. (2014). Здоров'язбережувальні компетенції – основа професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*, 115, 227–230. (Серія: Педагогічні науки). Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_115_60 (Tevkun, V. V. (2014). Health-saving competences – the basis for the future physical culture teachers' training]. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University*, 115, 227–230. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_115_60).

14. Урум, Н. С. (2008). *Підготовка майбутніх вчителів до забезпечення здорового способу життя молодших школярів* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Київ (Urum, N. S. (2008). *Training of the future teachers to ensure healthy lifestyles for junior pupils* (PhD thesis). Kyiv).

15. Шапран, Ю. П. (2014). *Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх учителів біології* (автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04). Київ (Shapran, Yu. P. (2014). *Theoretical and methodological principles of formation of professional competence of the future teachers of biology* (DSc thesis abstract). Kyiv).

16. Шатрова, Е. А. (2012). Теоретическая модель формирования здоровьесберегающей компетентности педагога. *Вестник ТГПУ*, 2 (117), 111–116 (Shatrova, Ye. A. (2012). Theoretical model of formation of health-saving competence of the future teacher. *TSPU Bulletin*, 2 (117), 111–116).

17. Югова, Е. А. (2011). Анализ структуры и содержания здоровьесберегающей компетенции студентов педагогического вуза. *Вестник Красноярского государственного педагогического университета им. В.П. Астафьева*, Том 1. Психолого-педагогические науки, 3 (17), 213–217 (Yuhova, Ye. A. (2011). Analysis of the structure and content of the health-saving competence of students at the pedagogical university. *Bulletin of the Krasnoyarsk State Pedagogical University named after V. P. Astafiev*, Vol. 1. Psychological and pedagogical sciences, Issue 3 (17), 213–217).

РЕЗЮМЕ

Осадченко Татьяна. Здоровьесберегательная компетентность будущего учителя начальной школы как составляющая его профессиональной компетентности.

В статье обосновываются теоретические аспекты сущности здоровьесберегательной компетентности будущего учителя начальной школы. Осуществлен анализ литературы, раскрыто содержание ключевых понятий, в частности понятий «готовность к созданию здоровьесберегательной среды», «здоровьесберегательная компетенция» и «здоровьесберегательная компетентность». В исследовании понятие «здоровьесберегательная компетенция» характеризуется как потенциальная возможность будущего учителя, а «здоровьесберегательная компетентность» – программный результат подготовки специалиста к созданию здоровьесберегательной среды и реализованная на практике компетенция.

Ключевые слова: готовность к созданию здоровьесберегательной среды, компетенция, компетентность, здоровьесберегательная компетенция и здоровьесберегательная компетентность.

SUMMARY

Osadchenko Tetiana. Health-saving competence of the future primary school teacher as the component of his professional competence.

The article substantiates the theoretical aspects of the essence of health-saving competence of the future primary school teacher. Realization of the outlined goal provided for the use of such theoretical methods as analysis, synthesis, comparison and generalization.

The analysis of approaches to the definition of the essence of the studied concepts makes it possible to make the following generalization: the scientists consider the characteristics of a future specialist as a complex integral compound, which is the result of training, the goals of which are determined in accordance with the set professional goals as well as health protective goals of the future teacher. Among a large number of definitions of the concepts of readiness of the future teacher of primary school to the implementation of activities aimed at health preservation, the author considers necessary to analyze those ones,

that determine the process of the personal formation of the future teacher, revealing the aspects of preparation for the creation of a health-saving environment.

The literature, defining the content of key concepts, in particular the concepts of "readiness to create a health-saving environment", "health-saving competence" and "health-saving competency", was analyzed. In order to make a comparative analysis, the results of the research, in which the basis of the future teacher training is defined as the competence approach, which determined the results of educational activities in the form of "competencies" and "competency", were given.

Health-saving competence of the future primary school teacher as the component of his professional competence is a construct, which, being formed in the process of professional training, in the future provides a competent organization by a teacher of the process of creating an educational environment of primary school on the basis of health preservation activities. The concept of "health-saving competence" is characterized as the opportunity for the future teacher, and "health-saving competency" is the programmatic result of training a specialist and competence implemented in practice. Therefore, in our study we use the concept of "health-saving competency of the future primary school teacher", which is defined as the result of his/her readiness to create the health-saving environment.

Key words: *readiness to create the health-saving environment, competence, competency, health-saving competence, health-saving competency.*

УДК 378.147.091.398:008-022.218:811.161.1

Валентина Стативка

Ланьчжоуский университет
ORCID ID 0000-0001-7261-6785

Чжан Хунли

Ланьчжоуский университет
ORCID ID 0000-0001-5904-9835

Ван Тяньцзюй

Ланьчжоуский университет
ORCID ID 0000-0002-9272-2347

Бэй Цзэ

Ланьчжоуский университет
ORCID ID 0000-0002-8709-1149

DOI 10.24139/2312-5993/2018.01/265-275

РОЛЬ ВНЕАУДИТОРНОЙ ФОРМЫ РАБОТЫ В СТАНОВЛЕНИИ ПОЛИКУЛЬТУРНОЙ ЯЗЫКОВОЙ ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТА

В статье рассматривается учебно-воспитательный потенциал внеаудиторной формы работы со студентами, изучающими иностранный язык. Авторами уточняется сущность понятий «поликультурная языковая личность», «внеаудиторная форма работы», определяются ее функции в становлении поликультурной языковой личности, расширяются принципы организации предметной олимпиады как внеаудиторной формы работы, описывается опыт внеаудиторной работы в Ланьчжоуском университете (КНР).